

LUNDS
UNIVERSITET

BESLUT

1

2020-10-01

Dnr STYR 2020/1283

Rektor

Nya föreskrifter för utbildnings- och postdoktorsstipendier

Bakgrund

Lunds universitet köper sedan den 1 april 2018 sin lönetjänst från Statens servicecenter (SSC). Inför övergången gjorde en genomgång av alla rutiner som berörs av förändringen av projektet SSC Lönetjänster. I samband med detta kunde projektet konstatera att hanteringen av stipendier inte har någon tydlig ägare och att det fanns ett behov av att kartlägga hur hanteringen ser ut för att avgöra hur rutinen ska hanteras framöver.

Förvaltningschefen gav den 23 oktober 2017 sektionen Ekonomi i uppdrag¹ att

- 1) kartlägga rutiner för dagens stipendiehantering,
- 2) sammanställa regelverk för stipendiehantering,
- 3) ge förslag på hantering av stipendieutbetalningar fr o m 1 april 2018 samt
- 4) ge förslag på vilka sektioner som kan äga processen för Stipendiehantering.

De tre första delarna av uppdraget avrapporterades i mars 2018 och har resulterat i att sektionen Ekonomi fr o m den 1 maj 2018 hanterar stipendieutbetalningarna.

När det gäller den sista delen av uppdraget blev det i arbetet med delrapport 1 tydligt att det inte är självklart var processägarskapet bäst ligger. Det blev även tydligt att regelverket kring stipendiehanteringen behövde ses över. Bland annat efterlystes ett tydligare regelverk. Den sista delen av uppdraget formulerades därför om:

- 4.a) se över och åtgärda universitetets policy och föreskrifter avseende stipendier
- 4.b) ta fram ett förslag på hur processen ska förvaltas

Delrapport för dessa delar lämnades till förvaltningschefen 19 augusti 2020.

Detta förslag till beslut är ett resultat av uppdrag 4.a.

Förslaget är framtaget i dialog med företrädare för de mest berörda fakulteterna och med specialister/handläggare inom förvaltningen.

Förhandling enligt 11§ MBL har ägt rum den 22 september 2020.

¹ Uppdrag gällande översyn av rutiner för stipendiehantering (dnr STYR 2017/1447)

Upplägg av de nya föreskrifterna och förändringar i grova drag

Uppdelning i policy och föreskrifter har tagits bort och föreskrifterna har strukturerats om, för ökad tydlighet.

Föreskrifterna omfattar stipendier för huvudsaklig försörjning, dels för studenter på grundnivå och avancerad nivå (utbildningsstipendier), dels för postdoktoral förkovran inom forskning (postdoktorsstipendier). Största förändringarna jämfört med nuvarande föreskrifter:

- Stipendier för forskarstuderandes huvudsakliga försörjning har avgränsats bort eftersom dessa regleras via Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet respektive av Högskoleförordningen.
- Även stipendier inom utbytesprogram/dyl har avgränsats bort eftersom dessa regleras av utgivarna.

Beskrivning av vad universitetet får lov att inrätta utbildningsstipendier för har vidgats till att även avse att skapa möjlighet för studenter att under handledning utveckla idéer av samhällsfrämjande/innovativ karaktär. Tanken är att öppna upp för sådant som t ex Leapfrogs och det som bereds i samband med hållbarhets/klimatfond.

Utbildningsstipendier hade tidigare inget beloppskrav men rekommenderas nu motsvara den nivå som kan erhållas från CSN i form av studielån inklusive bidragsdel för stipendieperioden (ex: totalbelopp enligt CSN:s beloppsblad 2020: 10 860 kr för 4 veckor).

Beloppskrav för interna postdoktorsstipendier är omskrivet till ”rekommenderas motsvara ingångslön efter skatt, vid tiden för stipendiets inrättande, för vid Lunds universitet anställda postdoktorer inom det aktuella ämnesområdet” istället för ”inte överstiga 60% per månad av gällande prisbasbelopp”. Denna formulering sätter en nivå som, efter 30% skatt, i dagsläget motsvarar ca 23-29 tkr beroende på ämnesområde.

Krav på att det totala stipendiebeloppet till externa postdoktorsstipendiaterna måste motsvara nivån för interna stipendier har införts. I nuvarande föreskrifter anges att externa stipendier lägst får motsvara 40 procent per månad av gällande prisbasbelopp (2020: 18 920 kr).

Skrivningar om att förkovran inom forskning efter avlagd doktorsexamen i första hand ska finansieras genom tidsbegränsad anställning som postdoktor och att stipendiefinansiering ska undvikas så långt det är möjligt, låg tidigare i policy och nu i föreskrifterna. Avsnittet har även utvecklats.

Ett avsnitt om finansiering av interna stipendier har lagts till.

Avsnitt om skattefrihet har rensats från gamla formuleringar och förtydligats.

Det har framförts önskemål från berörda på ökad enhetlighet och mer gemensamma rutiner, blanketter etc. Föreskrifterna reglerar därför vad till exempel inrättande- och tilldelningsbeslut ska innehålla, men utan att gå in på alla detaljer. Handlingsutrymme lämnas för anpassningar i de fall det behövs. Beslut om handläggningsordning lämnas inte helt till fakulteterna utan det läggs en gemensam grund avseende bland annat beslutsrättigheter. På så vis underlättas en mer enhetlig hantering och eventuella hål i delegationerna undviks.

- Rätt att inrätta stipendier ges till dekan istället för till fakultetsstyrelse (som fick delegera till dekan).
- Rätt att tilldela stipendier ges till prefekt (saknas i nuvarande föreskrifter). För fakultetsgemensamma stipendier dekanus.
- Rätt att besluta ta emot extern postdoktorstipendiat ges till prefekt istället för till dekan (som fick delegera till prefekt).
- Rätt att underteckna "Letter of invitation" ges till prefekt istället för till dekan (som fick delegera till prefekt).

Beslut

Universitetet beslutar

- att anta bifogade Föreskrifter gällande utbildnings- och postdoktorsstipendier
- att Policy och föreskrifter gällande stipendiefinansiering för försörjning under utbildning eller för förkovran efter avlagd doktorexamen, rektorsbeslut 2013-06-27, Dnr PE 2013/356, ska upphöra att gälla när de nya föreskrifterna träder i kraft

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor i närvaro av förvaltningschef Susanne Kristensson efter hörande av representant för Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av biträdande ekonomidirektör Agneta Sjöfors, sektionen Ekonomi.

Torbjörn von Schantz

Kopia:
Kanslichefer
Sektionschefer
Regelverket
USV/Anita Nilsson

LUNDS
UNIVERSITET

BESLUT

2020-10-01

STYR 2020/1283

Rektor

Lunds universitets föreskrifter för utbildnings- och postdoktorsstipendier

Fastställda av rektor 2020-10-01

Med stöd av 2 kap 5 § högskolelagen föreskriver Lunds universitet följande regler för hanteringen av stipendier för huvudsaklig försörjning, dels för studenter på grundnivå och avancerad nivå (utbildningsstipendier), dels för postdoktoral förkovran inom forskning (postdoktorsstipendier).

1. INLEDNING	2
1.1 AVGRÄNSNING	2
1.2 DEFINITIONER.....	2
2. INTERNA STIPENDIER.....	3
2.1 UTBILDNINGSTIPENDIER	3
2.2 POSTDOKTORSSTIPENDIER.....	3
2.3 FINANSIERING	4
2.4 SKATTEFRIHET	4
2.5 INRÄTTANDE OCH UTLYSNING	5
2.6 TILDELNING OCH UTBETALNING.....	5
3. ADMINISTRERADE STIPENDIER	6
4. MOTTAGANDE AV EXTERNA POSTDOKTORSSTIPENDIATER	6
5. GENERELLA REGLER	7
5.1 UPPEHÅLLSTILLSTÅND	7
5.2 INFORMATION TILL STIPENDIAT	7
5.3 REGISTRERING	7
5.4 ARBETSMILJÖ	7
5.5 RESOR	7
6. IKRAFTTRÄDANDE	7

1. Inledning

1.1 Avgränsning

Föreskrifterna reglerar inte:

- Stipendier för finansiering av studieavgift¹
- Stipendier inom utbytesprogram/dyl²
- Marie Curie-stipendier³
- Tilläggsfinansiering för stipendiater i utbildning på forskarnivå⁴

1.2 Definitioner

Stipendium: Utmärkande för ett stipendium är att det ligger välvilliga motiv bakom och att det inte är fråga om en ersättning för en prestation eller ett arbete. Ett stipendium brukar vara avsett för att bekosta framtida utgifter av något särskilt slag, till exempel levnadsomkostnader, studier och resor. Stipendier är i regel skattefria, både för givaren och för mottagaren.

Inrätta stipendium: Besluta att stipendium ska ges ut.

Utlysa stipendium: Informera om att stipendium finns att söka, med information om ansökningsförfarande.

Tilldela stipendium: Besluta om vilken/vilka personer som ska få stipendium.

Interna, administrerade eller externa stipendier

De stipendier som hanteras vid Lunds universitet kan omfatta alla, några eller inga av momenten inrätta, utlysa, tilldela och betala ut.

Om universitetet hanterar alla delar benämns det i dessa föreskrifter som *interna stipendier*.

Om stipendierna redan inrättats av annan part men universitetet hanterar alla eller några av resterande moment benämns de som *administrerade stipendier*.

Det förekommer även att Lunds universitet tar emot stipendiater som får stipendium utbetalt direkt från extern finansiär, vilket benämns *externa stipendier*.

¹ För studieavgiftsskyldiga studenter finns särskilda stipendier att söka för att finansiera hela eller del av studieavgiften. Dessa regleras av en särskild förordning (2010:718) och av separata lokala föreskrifter (se Regelverket).

² Det finns ett antal olika program, t ex Erasmus+, NordPlus och MFS, inom vilka studenter som antagits till programmet kan söka stipendier, ofta för att täcka fördyring av levnadsomkostnader vid utlandsstudier. Det gäller både studenter som kommer från andra delar av världen till Lunds universitet och studenter som läser vid Lunds universitet och reser ut för studier eller praktik. I dessa och liknande fall där en extern part inrättat ett utbildningsstipendium och universitetet enligt avtal ska sköta hela eller del av administrationen av stipendiet, gäller de regler som utgivaren stipulerat.

³ Inkomstskattelagen 11 kap 46 §: "Forskarstipendium (Marie Curie-stipendium) som ges ut direkt eller indirekt av Europeiska unionen eller Europeiska atomenergigemenskapen ska tas upp i inkomstslaget tjänst" Ordet stipendium är missvisande. Marie Sklodowska Curie-medlen är ett bidrag som används för att inrätta en anställning som doktorand, postdoktor eller forskare och betalas aldrig ut som stipendier.

⁴ Hanteringen av tilläggsstipendier till forskarstuderande regleras i Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet.

2. Interna stipendier

2.1 Utbildningsstipendier

Stipendier till försörjning för studenter på grundnivå och avancerad nivå

Syftet med utbildningsstipendier är att ge studenter på grundnivå eller avancerad nivå tidig praktisk erfarenhet av forskningsarbete för att stärka kopplingen mellan utbildning och forskning samt uppmuntra till framtida studier på forskarnivå. Stipendierna kan antingen ges för studier inom en befintlig kurs, eller för en kortare period av praktisk forskningserfarenhet.

Utbildningsstipendier kan även ges inom centralt inrättade utvecklingsprogram för att skapa möjlighet för studenter att under handledning utveckla idéer av samhällsfrämjande/innovativ karaktär.

Stipendiebeloppet för utbildningsstipendier rekommenderas motsvara den nivå som kan erhållas från CSN i form av studielån inklusive bidragsdel för stipendieperioden.

2.2 Postdoktorsstipendier

Stipendier för försörjning under förkovran efter avlagd doktorsexamen

Förkovran inom forskning efter avlagd doktorsexamen ska i första hand finansieras genom tidsbegränsad anställning som postdoktor enligt centralt kollektivavtal. Stipendiefinansiering ska undvikas så långt det är möjligt. Vid kontakter med finansören ska fördelarna med anställning påtalas för att förmå denne att istället ge bidrag som får användas för att finansiera anställning som postdoktor.

Särskild vaksamhet ska iakttas vid inrättandet av interna stipendier för postdoktoral förkovran då det kan vara svårt att särskilja postdoktoral förkovran från utfört arbete. Sådana stipendier ska endast i undantagsfall inrättas och då främst i form av tilläggsstipendier till externa postdoktorsstipendier där nivån på stipendiet, trots påverkansförsök, inte når upp till rekommenderat stipendiebelopp för inrättade stipendier.

Syftet med postdoktoral förkovran, oavsett finansieringsform, är att främja internationalisering och bidra till forskningsmeritering efter doktorsexamen.

Behörig är den som avlagt doktorsexamen, eller har en utländsk examen som bedöms motsvara doktorsexamen, och som avlagt examen högst tre år före ansökningstidens utgång. Om det finns särskilda skäl kan doktorsexamen ha avlagts tidigare. Med särskilda skäl avses ledighet på grund av sjukdom, föräldraledighet, klinisk tjänstgöring, förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer eller andra liknande omständigheter.

Stipendiebeloppet för postdoktorsstipendier rekommenderas motsvara ingångslön efter skatt, vid tiden för stipendiets inrättande, för vid Lunds universitet anställda postdoktorer inom det aktuella ämnesområdet. Vid fastställande av stipendiebeloppet kan hänsyn tas till eventuella kostnader för resa till och från stipendieorten vid stipendieperiodens start och slut. För eventuella familjemedlemmar utgår inget tilläggsbelopp.

Inför inrättande av postdoktorsstipendier ska även tas med i beräkningarna att institutionen behöver bidra med resurser eftersom värdinstitutionen förutsätts tillhandahålla till exempel arbetsplats och viss utrustning.

2.3 Finansiering

Interna stipendier får endast inrättas med medel från externa bidragsgivare som skriftligen godkänt att bidraget får användas för utbetalning av stipendium. Om det inte framgår av kontraktet ska ett skriftligt medgivande inhämtas från givaren innan stipendiet inrättas. Det får inte finnas krav från givaren på eventuell återbetalning för stipendiaten.

Undantag: Om relationen till bidragsgivaren är avslutad och Lunds universitet enligt kontraktet inte är återbetalningsskyldigt utan fritt får disponera eventuellt överskott så får det myndighetskapital som uppstår vid avslut av projektet användas för att finansiera interna stipendier.

2.4 Skattefrihet

Stipendier som är avsedda för mottagarens utbildning är enligt Inkomstskattelagen (8 kap 5§) skattefria. För att behålla sin skattefrihet får utbildningsstipendiet

- inte utgöra ersättning för arbete (RÅ 1979 Aa 26)
- inte utges av den egna arbetsgivaren: ett stipendium från den egna arbetsgivaren anses ”smittat” av anställningen även om det betecknas som stipendium (Skatteverket)

Stipendier som är avsedda för andra ändamål än utbildning, såsom postdoktorsstipendium, är enligt Inkomstskattelagen (8 kap 5§) skattefria om:

- de inte är ersättning för arbete som har utförts eller ska utföras för utbetalarens räkning, och
- de inte betalas ut periodiskt⁵

Det finns alltid en risk att Skatteverket i efterhand bedömer stipendiet som finansiering av arbete utfört för Lunds universitets räkning, vilket leder till beskattning för såväl stipendiemottagaren som universitet. En sådan bedömning kan även medföra att stipendiaten blir anställd tillsvidare vid universitetet.

Vid minsta tveksamhet om tidigare eller nuvarande lön/ersättning kan ”smitta” stipendiet, ska kontroll alltid göras mot aktuell information hos Skatteverket⁶.

Stipendiaten får, inom ramen för stipendiets syfte, inte beviljas någon form av ersättning som kan liknas vid en arbetstagares förmåner eller som kan uppfattas som ersättning för arbete, såsom semester, semesterersättning, sjuklön, föräldrapenningtillägg, traktamente, bostadsförmåner och liknande löneförmåner.

Stipendier kan innebära svåra gränsdragningar och beslut grundade på universitetets stipendier regler är ingen garanti för skattefrihet. Vid tveksamhet ska kontroll alltid göras mot aktuell information från Skatteverket. De ger vägledning i huruvida stipendier är skattepliktiga eller ej.

Om Skatteverket skulle besluta om beskattning ansvarar institutionen/motsvarande för de ekonomiska konsekvenserna.

⁵ Skatteverkets hemsida 2020-09-08: periodiskt definieras som ”...under tre år eller längre tid eller månadsvis under ett helt år eller längre tid”

⁶ Utbildningsstipendier kan, enligt Skatteverket, under vissa omständigheter behålla sin karaktär av skattefri inkomst även om mottagaren samtidigt utför eller har utfört ett visst avlönat arbete för utgivaren.

2.5 Inrättande och utlysning

Institution/enhet ansöker om att få stipendium inrättat. Ansökan ska minst innehålla:

- särskilda skäl för inrättande av stipendiet (gäller postdoktorsstipendier)
- redogörelse av stipendiets syfte och ändamål
- bekräftelse av att bidragsgivaren medgivit att bidraget får användas till stipendium
- stipendiebelopp
- underskrift av prefekt/motsvarande

Beslut om att inrätta stipendium fattas av *dekan* för berörd fakultet. Beslutsrätten får inte delegeras vidare. För enheter som inte tillhör någon fakultet fattar *rektor* sådant beslut.

Inrättade stipendier ska utlysas av institutionen/enheten på lämpligt sätt och kunna sökas av alla som är behöriga. Det ska tydligt framgå att utlysningen avser ett stipendium, annonsen får inte utformas så att utlysningen kan förväxlas med en anställning. Tiden för utlysningen ska omfatta minst två veckor. Vid särskilda skäl kan undantag göras. Sådant beslut fattas samtidigt med beslut om inrättande.

2.6 Tilldelning och utbetalning

Beslut om att tilldela stipendium ska fattas av *prefekt*. Beslutsrätten får inte delegeras vidare.

För fakultetsgemensamma stipendier fattar *dekan* tilldelningsbeslut, med möjlighet att delegera beslutsrätten till kanslichef.

För stipendier som inrättats inom universitetsförvaltningen fattar *förvaltningschefen* tilldelningsbeslut, med möjlighet att delegera beslutsrätten till sektions-/avdelningschef.

Beslutet ska minst innehålla:

- stipendiatens namn och personnummer/motsvarande
- studieplan/plan för förkovran
- bekräftelse att stipendiaten är informerad om vad det innebär att erhålla stipendium
- stipendiebelopp och –period
- prefektens och stipendiatens underskrifter (gäller postdoktorsstipendier)

Planen för postdoktorstipendiatens förkovran ska vara konkret och det ska finnas en beskrivning som klart och tydligt redogör för forskningens karaktär av förkovran. Arbetsmoment som ingår i förkovran ska utföras under handledning och upphöra i och med att stipendiaten lärt sig uppgiften. Att självständigt bedriva arbetsuppgifter är inte förenligt med stipendiatformen. Det ska också framgå att stipendiet inte utgör ersättning för arbete för Lunds universitets räkning. Av planen ska även framgå att stipendiaten ska ha en handledare.

I övrigt gäller:

- Total stipendieperiod för en enskild stipendiat får inte överstiga 24 månader.
- Tilldelningsbeslut får avse som längst 6 månader. Undantag: För postdoktorsstipendier kan tilldelningsbeslut få avse 12 månader om det krävs för att stipendiaten ska kunna få uppehållstillstånd.

- Till varje nytt tilldelningsbeslut bör uppdaterad plan för förkovran bifogas (gäller postdoktorsstipendier).
- Stipendium ska utbetalas direkt till stipendiaten,
 - för utbildningsstipendier månadsvis i förskott,
 - för postdoktorsstipendier i förskott för normalt en tremånadersperiod.
- Utbetalningen administreras enligt instruktioner från sektionen Ekonomi.
- Utbetalat stipendium kan inte återkrävas.
- Stipendiater ska fullfölja sin utbildning/meritering och närvaro enligt kursplan/studieplan/plan för förkovran. Vid misskötsel, eller om stipendiaten på grund av sjukdom eller annat skäl inte bedöms kunna slutföra sin utbildning/meritering, kan beviljade men inte utbetalda stipendiemedel dras tillbaka.

3. Administrerade stipendier

När det är en extern part som inrättat ett stipendium, och universitetet enligt avtal ska sköta hela eller del av administrationen av stipendiet, gäller i tillämpliga delar samma regler som för interna stipendier. Se dock undantag avseende stipendier inom program enligt fotnot 2 i inledningen.

4. Mottagande av externa postdoktorsstipendiater

Universitetet får ibland förfrågningar om att ta emot en postdoktor med finansiering via ett externt stipendium, dvs ett stipendium som betalas ut direkt till personen från utgivaren.

Beslut om att ta emot en extern stipendiat fattas av *prefekt*. Beslutsrätten får inte delegeras vidare.

Stipendiaten ska uppfylla behörighetskraven för postdoktoral förkovran och det ska finnas en plan för stipendiatens förkovran.

Inför beslut om mottagande ska hänsyn tas till följande:

- Förkovran inom forskning efter avlagd doktorsexamen ska i första hand finansieras genom tidsbegränsad anställning som postdoktor.
- Stipendiebeloppet måste motsvara nivån för interna stipendier.
- Institutionen kommer att behöva bidra med resurser eftersom värdinstitutionen förutsätts tillhandahålla till exempel arbetsplats och viss utrustning.

5. Generella regler

5.1 Uppehållstillstånd

För stipendiater från land utanför EU/EES området behövs uppehållstillstånd, för mer information hänvisas till Migrationsverket. Mottagande institution ansvarar för att kontrollera att stipendiaten har giltigt uppehållstillstånd.

Letter of invitation/motsvarande, till exempel för erhållande av uppehållstillstånd, ska undertecknas av *prefekt*. Undertecknandet får inte delegeras vidare.

5.2 Information till stipendiat

Prefekten/motsvarande ansvarar för att korrekt information om de villkor som gäller för stipendiet i god tid lämnas till stipendiaten. Till exempel information gällande uppehållstillstånd, att stipendiet inte är sjukpenning-, föräldrapennings-, semesterersättnings- eller pensionsgrundande, vilket försäkringsskydd stipendiaten omfattas av och vilka privata försäkringar de måste ha som komplement, att stipendiet ska redovisas i självdeklarationen etc.

5.3 Registrering

Postdoktorstipendiater ska i samband med påbörjad förkovran vid universitetet registreras i Lunds universitets personalkatalog, Lucat. Det ska tydligt framgå att kontot tillhör en postdoktorstipendiat.

5.4 Arbetsmiljö

Lunds universitet har enligt Arbetsmiljölagen (1977:1160) ett arbetsmiljöansvar för alla som vistas stadigvarande i universitetets lokaler, vilket även omfattar stipendiater oavsett finansiering.

Stipendiater ska så långt möjligt behandlas likvärdigt och ha förhållanden likvärdiga jämfört med studenter/forskare i motsvarande situation men med annan finansiering. Postdoktorstipendiat ska till exempel ges tillgång till universitetets företagshälsovård och möjlighet att delta i kompetenshöjande kurser. Kostnader för företagshälsovård och kursverksamhet ska belasta den institution där stipendiaten är registrerad.

5.5 Resor

Om stipendiatens utbildning innehåller obligatoriska moment som till exempel en studieresa, eller om planen för postdoktoral förkovran innebär till exempel deltagande i forskningskonferens, så ska institutionen i förekommande fall köpa och betala resor, boende och eventuella avgifter enligt normala inköpsregler. I den mån stipendiaten i undantagsfall själv behöver göra utlägg för den typen av kostnader används ordinarie rutiner vid ersättning av personliga utlägg.

6. Ikraftträdande

Föreskrifterna träder ikraft den 1 oktober 2020 då universitetets nu gällande *Policy och föreskrifter gällande stipendiefinansiering för försörjning under utbildning eller för förkovran efter avlagd doktorsexamen* (Dnr PE 2013/356) upphör att gälla.